

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор  
з науково-методичної  
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

«04» 09 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРАКТИКУМ

Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво»

Другий (магістерський) рівень

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної

та навчальної роботи

А. О. Таранник

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
Ідентифікаційний код 02150554

Начальник відділу  
моніторингу якості освіти

Програма № 1499/14

Підпис: \_\_\_\_\_

Ім'я: \_\_\_\_\_

«04» 09 2014 р.

Робоча програма з навчальної дисципліни «Вокально-педагогічний практикум» для студентів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Розробники: Мережко Ю.В., завідувач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв.

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри  
академічного та естрадного вокалу \_\_\_\_\_ (Ю. В. Мережко)

### 1. Опис навчальної дисципліни «Вокально-педагогічний практикум»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів: 1	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
Змістових модулів: 1	Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки: VI Семестри: XI
Загальна кількість годин на поточний навчальний рік: 30	Другий (магістерський) рівень	Аудиторних: 18 год.
		Практичні: 4 год.
Лабораторні: 14 год.		
Самостійна робота: 10 год.		
Тижневих годин на VI курсі: 1		Види контролю: модульний контроль – 2 год.
		Залік – XI сем.

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета навчальної дисципліни:** удосконалення у студентів науково-методичних знань, практичних умінь та навичок в галузі вокальної педагогіки; вокально-методична підготовка майбутніх викладачів вокалу до подальшої професійної педагогічної діяльності.

### **Завдання навчальної дисципліни:**

- формувати у студентів розуміння біофізичних механізмів вокального процесу спираючись на наукові дані про будову та функції голосового апарату;
- формування вмінь класифікації співацьких голосів;
- формування вмінь педагогічної роботи зі студентом першого (бакалаврського) освітнього рівня над вокальними вправами та репертуаром;
- набуття професійних компетентностей у процесі професійної діяльності.

В процесі навчання студенти повинні **знати:**

- а) анатоμο-функціональну організацію голосового апарату; наукові основи вокальної та мовної методики;
- б) специфіку вокально-виконавської та викладацької діяльності;
- в) вокально-методичні розробки у музичній педагогіці (вокальні вправи, вокалізи тощо);
- г) про профілактику професійних захворювань голосового апарату, гігієну та режим голосового апарату співака.

Студенти мають **вміти:**

- виразно виконувати вокальні твори;
- аналізувати вокальні твори; визначати жанр, характер твору, засоби музичної виразності, форму музичного твору;
- добирати методичні прийоми для розвитку вокального виконавства та музичної творчості у студентів першого (освітнього) рівня;
- виявляти професійні, креативні, творчі підходи у виконавській та викладацькій діяльності.

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності:** загальні та фахові (спеціальні).

### **Загальні**

#### *Методологічна:*

- оволодіння теоретичними та емпіричними методами роботи (аналізу, спостереження, систематизації, узагальнення, конкретизації);
- здатність практично використовувати професійно профільовані знання в галузі методики музичного, зокрема вокального навчання та виховання.

*Інформаційна:*

- базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, соціології, що сприяють розвиткові загальної культури та соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності;
- базові знання з музичної педагогіки та методики музичного виховання в обсязі, необхідному для володіння дидактичним та методичним апаратом відповідної галузі знань, здатність використовувати їх в обраній професії.

*Самоосвітня:*

- здатність до самоаналізу, саморозвитку у процесі вивчення історії вокального мистецтва.

**Фахові***Спеціальні***Здатність (до):**

- оволодіння теоретичними знаннями з вокального мистецтва;
- здатність вивчення досвіду персоналій вокальних педагогів, історії вітчизняної вокальної школи;
- використання вокально-методичних знань у процесі педагогічної діяльності;
- підбору репертуару та індивідуальної педагогічної роботи над його засвоєнням із студентами;
- практичного використання засвоєних професійно профільованих знань у педагогічній діяльності.

**Програмні результати навчання:**

- Знання теорії та методології вокальної освіти у вищій школі. Готовність до науково-педагогічної діяльності в університеті. Здатність до самостійного наукового пошуку в галузі вокальної та музичної педагогіки.
- Розуміння технології підбору вокально-педагогічного репертуару для різних типів співацьких голосів. Володіння дидактичним матеріалом з музично-теоретичних, методичних і музично-виконавських дисциплін.
- Здатність до самореалізації та розкриття особистісного творчого потенціалу, професійного лідерства та успіху, самоосвіти і самовдосконалення.

### 3. Програма навчальної дисципліни

#### Модуль I

#### Змістовий модуль 1 (VI курс, XI семестр)

#### Питання практичної роботи зі студентами

Наукові основи вокальної педагогіки. Удосконалення знань щодо відчуття опори звуку, співацького дихання, резонаторів. Розвиток голосу та робота голосового апарату під час співу у студента. Усвідомлення ролі резонування в співацькій практиці. Артикуляція та дикція у вихованні артиста. Формування вокально-технічних навичок у процесі роботи над вокальним репертуаром.

**Тема 1.** Загальні правила виховання співака (2 год).

Постановка корпусу у формуванні співака. Вимоги до елементів вокального апарату. Опора голосу. Атака голосу.

**Тема 2.** Мистецтво дихання та опора звуку (2 год).

Формування поняття про співацьку опору. Складові співацької опори: опора дихання, опора звуку, опора мовлення.

**Тема 3.** Артикуляція та дикція у вокальному вихованні співаків (2 год).

Дикція, голосні та приголосні. Правила наголошування. Фразування. Вправи для розвитку чіткої дикції та активної артикуляції. Вправи на розвиток рухливості голосу.

**Тема 4.** Розвиток вокального слуху у співака (2 год).

Усвідомлення функцій складових вокального слуху (звуковисотний, динамічний, тембровий, ритмічний). Формування високого звучання та розвиток вокального слуху під час виконання вправ, вокалізів, творів.

**Тема 5.** Роль резонування в співацькій практиці (2 год).

Процес звукоутворення. Положення звукоутворюючих органів під час співу. Вправи на вирівнювання регістрів та розширення діапазонів.

**Тема 6.** Формування відчуття головного та грудного резонування (2 год).

Розуміння ролі головного та грудного резонаторів як «індикаторів» повноцінного звучання голосу. Відпрацювання відчуття резонування в процесі виконання вокалізів, вокальних творів. Відпрацювання високої співацької позиції звуку.

**Тема 7.** Розвиток відчуття імпедансу (2 год). Ознайомлення з поняттям про

сильний та слабкий імпеданс. Використання методів впливу на положення гортані та м'якого піднебіння, закріплення відчуття високого імпедансу шляхом зміцнення надскладкового простору.

**Тема 8.** Основні принципи охорони голосу (2 год).

Основні вимоги щодо гігієни, режиму та охорони співацького голосу. Первинна та вторинна профілактика. Основи закалювання.

Основні принципи закалювання: системності, індивідуальності, активного режиму, самоконтроль, поступовість, урізноманітнення засобів та форм тощо. Методика закалювання з поступовим зниженням температури води під час впливу на нижні кінцівки. Методика закалювання з горячим обтиранням.

**Тема 9.** Формування вокально-технічних навичок під час роботи над вивченням вокальних творів (2 год). Вправи для вокально-технічного розвитку співака. Практичні поради щодо формування вокально-технічних навичок у процесі розучування музичного твору.

## 4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Усього	Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<b>Модуль I</b>									
<b>Змістовий модуль 1 (VI курс, XI семестр) Питання практичної роботи зі студентами</b>									
<b>Тема 1.</b> Загальні правила виховання співака	3	2		2			1		
<b>Тема 2.</b> Мистецтво дихання та опора звуку	3	2			2		1		
<b>Тема 3.</b> Артикуляція та дикція у вокальному вихованні співаків	3	2			2		1		
<b>Тема 4.</b> Розвиток вокального слуху у співака	3	2			2		1		
<b>Тема 5.</b> Роль резонування в співацькій практиці	3	2			2		1		
<b>Тема 6.</b> Формування відчуття головного та грудного резонування	3	2			2		1		
<b>Тема 7.</b> Розвиток	3	2			2		1		



відчуття імпедансу									
<b>Тема 8. Основні принципи охорони голосу</b>	3	2			2		1		
<b>Тема 9. Формування вокально-технічних навичок під час роботи над вивченням вокальних творів</b>	4	2		2			2		
<b>МКР № 1</b>	2							2	
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	<b>30</b>	<b>18</b>		<b>4</b>	<b>14</b>		<b>10</b>	<b>2</b>	
<b>Форма контролю</b>	<b>Залік</b>								
<b>Усього годин за XI семестр</b>	<b>30</b>	<b>18</b>		<b>4</b>	<b>14</b>		<b>10</b>	<b>2</b>	

### 5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<b>Не передбачено</b>	

### 6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<b>Модуль I</b>		
<b>Змістовий модуль 1 (VI курс, XI семестр)</b>		
<b>Питання практичної роботи зі студентами</b>		
1.	Загальні правила виховання співака.	2
2.	Формування вокально-технічних навичок під час роботи над вивченням вокальних творів.	2
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>		<b>4</b>
<b>Усього</b>		<b>4</b>

### 7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<b>Модуль I</b>		
<b>Змістовий модуль 1 (VI курс, XI семестр)</b>		
<b>Питання практичної роботи зі студентами</b>		
1.	Мистецтво дихання та опора звуку.	2
2.	Артикуляція та дикція у вокальному вихованні співаків.	2
3.	Розвиток вокального слуху у співака.	2
4.	Роль резонування в співацькій практиці.	2
5.	Формування відчуття головного та грудного резонування.	2
6.	Розвиток відчуття імпедансу.	2
7.	Основні принципи охорони голосу.	2
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>		<b>14</b>
<b>Усього</b>		<b>14</b>

### 8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<b>Модуль I</b>		
<b>Змістовий модуль 1 (VI курс, XI семестр)</b>		
<b>Питання практичної роботи зі студентами</b>		
1.	Загальні правила виховання співака.	1
2.	Мистецтво дихання та опора звуку.	1
3.	Артикуляція та дикція у вокальному вихованні співаків.	1
4.	Розвиток вокального слуху у співака.	1
5.	Роль резонування в співацькій практиці.	1
6.	Формування відчуття головного та грудного резонування.	1
7.	Розвиток відчуття імпедансу.	1
8.	Основні принципи охорони голосу.	1
9.	Формування вокально-технічних навичок під час роботи над вивченням вокальних творів.	2
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>		<b>10</b>
<b>Усього</b>		<b>10</b>

### 9. Методи навчання

На заняттях з навчальної дисципліни «Вокально-педагогічний практикум» застосовуються такі методи навчання:

- **метод розв'язання** різних за ступенем складності навчальних завдань (дозволяє формувати в студентів систему практичних умінь і навичок, активізує їх навчальну діяльність);
- **метод ілюстрування** (застосування викладачем елементів показу правильного звукоутворення та звуковедення);
- **метод звукового регулювання** (дозволяє студентам контролювати звучання власного голосу, а також знаходити оптимальний режим роботи голосового апарату в процесі співу з музичним супроводом);
- **метод педагогічного аналізу** (формує педагогічне мислення студентів у конкретних педагогічних та виконавських ситуаціях засобом аналізу власних дій, розвиває їх вокальний, емоційний слух);
- **метод ескізної роботи над твором** (дозволяє набути навичок детальної роботи над вокальними творами, постановки вірних виконавських завдань тощо для застосування їх у подальшій викладацькій та виконавській діяльності).

## 10. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з навчальної дисципліни «Вокально-педагогічний практикум» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, що розташована нижче.

**Навчально-методична карта навчальної дисципліни «Вокально-педагогічний практикум»**

<b>Модулі</b>	<b>Модуль I</b>	
Назва змістового модуля	Змістовий модуль 1. Питання практичної роботи зі студентами	
Кількість балів за модуль	169	
Заняття	4	5
Години	8	10
Теми змістових модулів (практичні заняття) – 165 б.	Фізіологічні механізми співацької опори (10+1)*4 = 44 б.	Співацька позиція звуку (10+1)*5 = 55 б.
Самостійна робота – 75 б.	5*4 = 20 б.	5*5 = 25 б.
Види поточного контролю – 100 б.	Модульна контрольна робота № 1 (25 б.)	
<b>Підсумковий контроль</b>	<b>Залік</b>	
<b>Усього</b>	<b>169; Коефіцієнт – 1,69</b>	

**Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю**

№ п/п	Вид діяльності Змістовий модуль 1	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	2	2
2.	Робота на практичному занятті	10	2	20
3.	Відвідування лабораторних занять	1	7	7
3.	Робота на лабораторному занятті	10	7	70
3.	Самостійна робота	5	9	45
4.	Модульна контрольна робота	25	1	25
Всього без підсумкового контролю		<b>169</b>		
Всього без підсумкового контролю з урахуванням коефіцієнта		<b>169</b>		
Підсумковий рейтинговий бал		<b>100</b>		

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** пояснення, модульний контроль, залік.
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно розучувати та проводити аналіз творів навчального вокального репертуару.

Кожний змістовий модуль включає бали за роботу студента на практичних заняттях, за виконання самостійної роботи і модульний контроль. Модульний контроль здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У таблицях, що розташовані нижче, представлено розподіл балів, які отримають студенти впродовж вивчення навчальної дисципліни «Вокально-педагогічний практикум» на VI курсі.

## 11. Розподіл балів, які отримають студенти протягом вивчення дисципліни

МОДУЛЬ 1									МКР 1
Змістовий модуль 1 (лекційні заняття + практичні заняття + лабораторні заняття + самостійна робота)									
Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8	Т.9	
16	16	16	16	16	16	16	16	16	25
Усього за XI семестр без урахування коефіцієнта – 169 балів (коефіцієнт – 1,69)									

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, за виконання самостійної роботи і модульний контроль залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасності виконання навчальних завдань;
- ✓ повноти обсягу та якості їх виконання;
- ✓ якості виконання самостійної роботи;
- ✓ творчого підходу у виконанні завдань;
- ✓ ініціативності в навчальній діяльності.

## 12. Методичне забезпечення

- робоча навчальна програма;
- вокальні твори;
- навчально-методична літератур

## Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
<b>A</b>	<b>90 – 100</b> балів	<b>Відмінно</b> – повні та міцні знання навчального матеріалу в межах обов'язкового обсягу: блискучі вокально-виконавські здібності та викладацькі задатки, творча самобутність, працездатність, бажання подальшого професійного розвитку.
<b>B</b>	<b>82 – 89</b> балів	<b>Дуже добре</b> – достатньо високий рівень знань навчального матеріалу без суттєвих (грубих) помилок: належні вокально-виконавські здібності, працездатність, виявлення спромоги професійно й творчо підійти до виконання навчальних завдань.
<b>C</b>	<b>75 – 81</b> балів	<b>Добре</b> – в цілому хороший рівень знань навчального матеріалу з незначною кількістю помилок, пов'язаних із відсутністю професійної стабільності, яскравого творчого виявлення тощо.
<b>D</b>	<b>69 – 74</b> балів	<b>Задовільно</b> – посередній рівень знань навчального матеріалу зі значною кількістю недоліків (демонстрування посередніх вокально-технічних та виконавських навичок, відсутність творчого натхнення тощо), проте достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
<b>E</b>	<b>60 – 68</b> балів	<b>Достатньо</b> – мінімально можливий, але допустимий рівень знань навчального матеріалу, наявність суттєвих помилок у розумінні вокально-виконавських та викладацьких завдань.
<b>FX</b>	<b>35 – 59</b> балів	<b>Незадовільно з можливістю повторного складання</b> – незадовільний рівень знань навчального матеріалу з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
<b>F</b>	<b>1 – 34</b> балів	<b>Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу</b> – досить низький рівень знань навчального матеріалу, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

### 13. Рекомендована література

#### Основна

1. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу / Н. С. Можайкіна // Хрестоматія: навчальний посібник. – К. : Видавництво Ліра-К, 2016. – 216 с. (Читальна зала бібліотеки Інституту мистецтв, що на бульварі І. Шамо, 18/2; 2 примірники).
2. Овчаренко О. А. Основи вокальної методики : наук.-метод. посіб. / Н. А. Овчаренко; Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг : Вид. дім, 2006. – 116 с. – Режим доступу: [www.irbis-nbuv.gov.ua](http://www.irbis-nbuv.gov.ua)
3. Оганезова-Григоренко О. В. Теорія і практика формування професійного менталітету вокалістів у процесі фахової підготовки : [монографія] / О. В. Оганезова-Григоренко. – Одеса : Астропринт, 2011. – 128 с. (Читальна зала бібліотеки Інституту мистецтв, що на бульварі І. Шамо, 18/2; 1 примірник).
4. Хоменко А. Б. Постановка голосу : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. і вчителів музики шкіл різного типу / А. Б. Хоменко, В. І. Коробка, В. М. Курсон, Н. В. Крутько. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – 128 с. (Читальна зала бібліотеки Інституту мистецтв, що на бульварі І. Шамо, 18/2; 1 примірник).
5. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика розвитку співацького голосу / Ю. Є. Юцевич // Навч.-метод. посібник для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, учителів шкіл різного типу. – К.: ІЗМН, 1998. – 160 с. (Читальна зала бібліотеки Інституту мистецтв, що на бульварі І. Шамо, 18/2; 1 примірник).
6. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу / Ю. Є. Юцевич. – Київ, 1998. – 160 с. – Режим доступу: [www.irbis-nbuv.gov.ua](http://www.irbis-nbuv.gov.ua)

#### Додаткова

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) / В. Г. Антонюк // Підручник. – К. : ЗАТ «Віпол», 2007. – 174 с.
2. Антонюк В. Г. Постановка голосу / В. Г. Антонюк // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Українська ідея, 2000. – 68 с.
3. Голос людини та вокальна робота з ним / Автор. колектив кафедри співу Інституту мистецтв // Монографія. – Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. – 336 с.
4. Голубев П. В. Советы молодым педагогам-вокалистам / П. В. Голубев. – М. : Музгиз, 1963. – 87 с.
5. Детский голос / Под ред. В. Н. Шацкой. – М. : Педагогика, 1970.
6. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики / Л. Б. Дмитриев. – М. :



- Музыка, 1968. – 675 с.
7. Дорошок В. Д. Сливацький М. Ю. Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики / В. Д. Дорошок, М. Ю. Сливацький. – Івано-Франківськ, 2007.
  8. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва / М. Микиша. – К. : Музична Україна, 1971. – 90 с.
  9. Морозов В. Резонансная теория искусства пения и вокальная техника выдающихся певцов / В. Морозов. – М., 2001.
  10. Юцевич Ю. Музыка : словник-довідник / Ю. Юцевич. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

#### **14. Інформаційні ресурси**

1. Нотний матеріал.
2. Навчально-методична література.
3. Музичний матеріал.